Lesmap voor de leerkracht
3e en 4e leerjaar Lager Onderwijs

Samen tegen geweld

Mondiale Vorming - Plan België

Plan
Elk kind telt.

Woord vooraf

Beste leerkracht,

Fijn dat je interesse hebt in de werking en projecten van Plan België. Wij hopen dat dit lespakket je op weg kan helpen om het thema kinderrechten en het leven van kinderen in ontwikkelingslanden in jouw klas te bespreken. Aan de hand van dit lespakket werk je samen met Plan België aan de bewustmaking van de leerlingen uit het 3e en 4e leerjaar in België.

Het lespakket **Samen tegen geweld** voor de 2e graad lager onderwijs bestaat uit een reisdagboek voor de leerlingen en een lesmap voor de leerkracht. Groepsopdrachten stimuleren de leerlingen om na te denken over de verschillende aspecten van het recht op bescherming tegen geweld op kinderen thuis, op school en bij hen in de buurt. Geweld tegen kinderen is één van de thema's waarrond Plan België campagne voert.

Naast dit lespakket biedt Plan België ook lespakketten rond andere thema's aan, telkens voor 1e, 2e en 3e graad van het lager onderwijs. Uiteraard staan ook daar de kinderrechten centraal. Aarzel zeker niet om eens een kijkje te nemen op onze website **www.planbelgie.be**. Vergeet je ons niet te vertellen wat je van onze lespakketten vindt?

We wensen je veel plezier!

Plan België
Mondiale Vorming
www.planbelgie.be

Wie zijn Lou & Lena?

Net als alle kinderen zijn Lou en Lena ook erg nieuwsgierig om de wereld te ontdekken. De sympathieke tweeling van Plan België begeleidt de leerlingen tijdens hun ontdekkingstocht naar de kinderrechten in het Zuiden. Twee reisgezellen met wie de leerlingen zich gemakkelijk kunnen identificeren!

Inhoudstafel

Info vooraf
- Plan België p. 3
- Het recht op bescherming tegen geweld p. 5

Didactische info
- Hoe werken met dit lespakket? p. 7
- Introductiefiche: Het recht op bescherming tegen geweld p. 9
- Lesfiche 1: bescherming in de familie p. 10
- Lesfiche 2: bescherming op school p. 12
- Lesfiche 3: bescherming in de gemeenschap p. 14
- Lesfiche 4: evaluatie p. 16

Bijlagen p. 17

Plan België

Plan België is een onafhankelijke ngo die werd opgericht in 1983. Plan België maakt deel uit van de internationale Plan-koepel, een kindgerichte ontwikkelingsorganisatie die bestaat sinds 1937. De missie van Plan is het verbeteren van de leefomstandigheden van kinderen in ontwikkelingslanden en een universele toepassing van de rechten van het kind.

In meer dan 66 landen, zowel in het Noorden als in het Zuiden, werkt Plan op 3 niveaus om een structurele mentaliteitsverandering te bereiken:

- sensibilisatie en mobilisatie van de bevolking waaronder ook kinderen;
- samenwerken met organisaties en coalities die actief zijn in ontwikkelingssamenwerking en de optimalisering van de kinderrechten;
- beleidsbeïnvloeding.

Plan België is door de Belgische overheid officieel erkend als ngo in de sector ontwikkelingssamenwerking.

Als onafhankelijke ngo ontwikkelt Plan België projecten in nauwe samenwerking met de landen-kantoren in haar partnerlanden in West-Afrika (Benin, Burkina Faso, Togo), in Azië (Cambodja, Vietnam en Laos) en ook in Latijns-Amerika (Honduras, El Salvador, Ecuador en Peru). Deze projecten concentreren zich op drie thema's: toegang tot kwaliteitsvol onderwijs, seksuele en reproductieve gezondheidszorg voor jongeren en bescherming van kwetsbare kinderen.

Als lid van de internationale Plan-koepel, financiert Plan België ook projecten in 48 landen wereldwijd. Dankzij een uitgebreid netwerk van Belgische Plan Ouders kunnen momenteel 39.000 Plan Kinderen en hun gemeenschap bouwen aan een betere toekomst. Andere Belgische donateurs, zoals bedrijven, dragen ook hun steentje bij om de projecten te kunnen realiseren.

Plan België en kinderrechten

Meer dan de helft van de bevolking in het Zuiden is jonger dan 18 jaar. Als kinderen in ontwikkelingslanden geen kansen krijgen, is het structureel bestrijden van armoede gedoemd om te mislukken.

Om kinderen een betere toekomst te geven, moeten hun rechten gerespecteerd worden. En ja, kinderen hebben rechten. Die staan plechtig verwoord in het universeel aanvaarde **Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)** en worden onderverdeeld in 4 categorieën:

- **recht op (over)leven**
- **recht op ontwikkeling**
- **recht op bescherming**
- **recht op participatie**

Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Geen enkel recht is belangrijker dan het andere. Zo kunnen de beschermingsrechten van kinderen onmogelijk gerealiseerd worden als de nodige voorzieningen ontbreken of als kinderen hier nietbij betrokken worden.

Plan België hamert sterk op deze rechtenbenadering. Alle kinderen wereldwijd moeten dezelfde kansen krijgen, simpelweg omdat ze daar recht op hebben. Elke overheid is verplicht om deze rechten te realiseren.

Mondiale vorming in België

Mondiale vorming bij Plan België is een combinatie van kinderrechteneducatie en bewustmaking van problemen in het Zuiden. Daarmee willen we twee prioritaire doelstellingen bereiken bij de kinderen in België:

1. hen **informeren** over de rechten van het kind en de leefomstandigheden van kinderen in het Zuiden;

2. hen op een interactieve manier **bewustmaken** over het belang van kinderrechten in de wereld en hen solidaire waarden in hun eigen gedrag en attitudes aanleren.

In het realiseren van de doelstellingen vertrekt Mondiale Vorming bij Plan België vanuit 6 fundamentele uitgangspunten:

1. focus op kinderrechten zoals in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK);

2. link met de concrete leefomstandigheden van kinderen in het Zuiden;

3. participatie van kinderen en jongeren;

4. een solidaire houding promoten door vragen, waarden en normen aan bod te laten komen;

5. kinderen leren van elkaar;

6. aandacht voor positieve, correcte en genuanceerde beeldvorming.

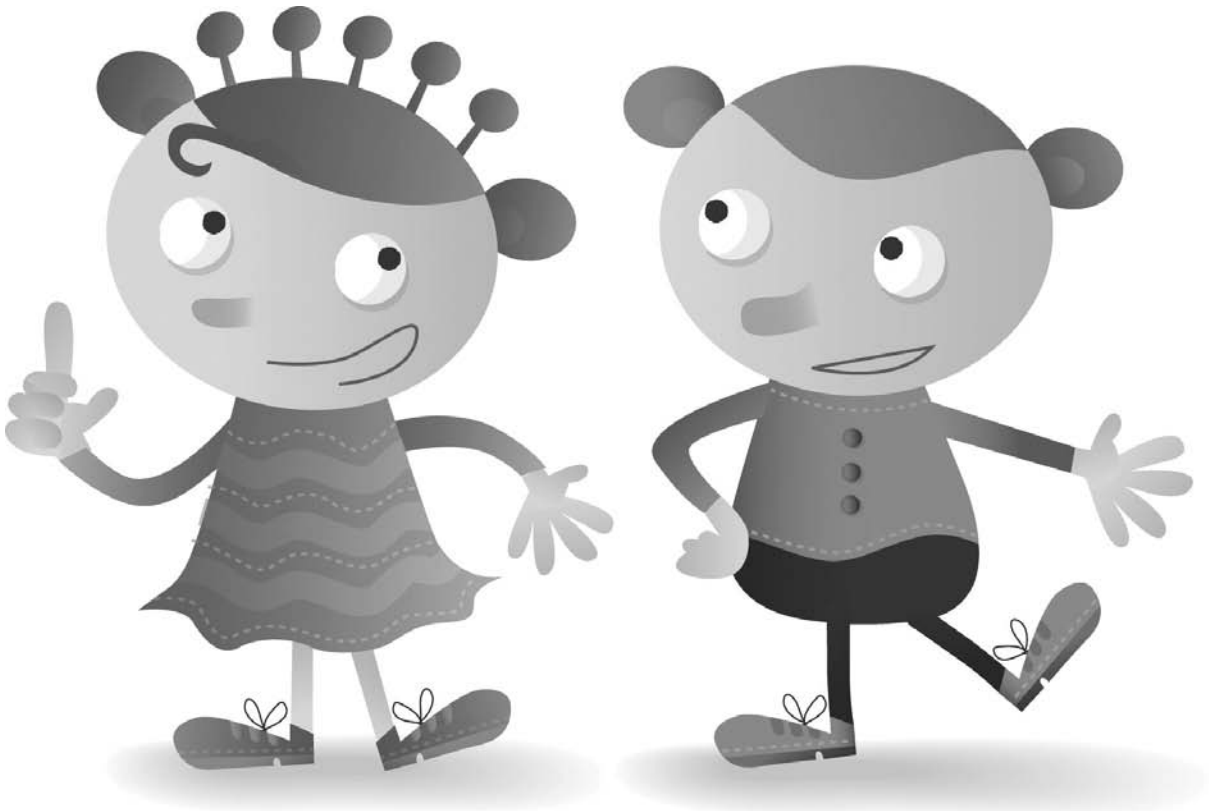

Het recht op bescherming tegen geweld

Een rollenspel over geweld op school.

Plan België vraagt in haar jaarlijkse sensibiliserende campagne van 2009 aandacht voor *dagelijkse* vormen van geweld. Elke dag worden kinderen wereldwijd mishandeld door hun ouders, vernederd, geslagen of beledigd door hun leerkracht. Elke dag worden kinderen gepest, lastiggevallen of misbruikt door hun leeftijdsgenoten. Het gaat dus niet over de meer zichtbare uitwassen van geweld zoals kinderhandel, prostitutie of het gebruik van kindsoldaten. Het gaat wel over die vormen van geweld die minder zichtbaar zijn, maar evenzeer vele kinderen treffen en nefast zijn voor hun ontwikkeling.

Geweld tegen kinderen is in strijd met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Kinderen hebben recht op bescherming tegen alle vormen van fysiek, seksueel of psychologisch geweld, uitbuiting en verwaarlozing.

Oorzaken van geweld

Geweld tegen kinderen komt voor in alle samenlevingen en culturen. De maatschappelijke context in ontwikkelingslanden leidt er echter toe dat kinderen in het Zuiden sneller het slachtoffer worden van geweld. De sociale cohesie en maatschappelijke structuren in veel ontwikkelingslanden steunen op normen en waarden die eigen zijn aan patriarchale samenlevingsvormen. Vaak gaan die gepaard met een traditionele taakverdeling tussen mannen en vrouwen, respect voor ouderen en een strikt respect voor hiërarchie. Jammer genoeg vormen deze sociaal-culturele aspecten ook een versterkende factor van geweld tegen kinderen in landen in het Zuiden.

Het staat echter ook vast dat armoede het probleem versterkt. De afwezigheid van een vermogende, zorgende en efficiënte overheid is een groot gebrek in het vermijden of preventief optreden, bestrijden en bestraffen van geweld. Armoede en inkomensonzekerheid leiden bovendien tot stress en spanningen met geweld tot gevolg. Volwassenen die als kind slachtoffer werden van geweld, zullen later zelf vaker geweld gebruiken tegen kinderen. Zo ontstaat er een cirkel van geweld die zeer moeilijk te doorbreken is.

Gevolgen van geweld

Geweld tegen kinderen is uitermate schadelijk voor een evenwichtige ontwikkeling van kinderen. Geweld schaadt uiteraard rechtstreeks de gezondheid van kinderen. Maar ook indirect brengt geweld kinderen ernstige schade toe. Geweld kan immers leiden tot allerlei psychologische problemen, angst- en ontwikkelingsstoornissen. Ook verminderde schoolprestaties en problemen met het aangaan van sociale relaties zijn het gevolg. Geweld op kinderen heeft ook gevolgen voor het functioneren van de maatschappij als geheel. Kortom, geweld tegen kinderen plaatst een rem op de ontwikkeling in het Zuiden.

Geweld in de 3 settings: in de familie, op school en in de gemeenschap

De **familie** zou een plaats moeten zijn waar kinderen veilig kunnen opgroeien en een vertrouwensband met hun naasten opbouwen. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) schat echter dat wereldwijd 40 miljoen kinderen het slachtoffer zijn van mishandeling of verwaarlozing. Dat is vier keer de totale bevolking van België.

Geweld op **school** is een dagelijkse realiteit voor miljoenen kinderen ter wereld. Geweld tegen kinderen op school beïnvloedt niet enkel hun fysieke en psychologische ontwikkeling. Dergelijk geweld is extra schadelijk omdat het hun verdere onderwijs- en ontwikkelingskansen hypothekeert.

Volgens het rapport van de Verenigde Naties over geweld op kinderen, beschikken 106 van de 223 landen wereldwijd over wetten die lijfstraffen op school verbieden. Dat wil zeggen dat er nog steeds 117 landen zijn waar dit niet verboden is. Maar wetten helpen niet altijd, ze moeten ook toegepast worden. In Cambodja waar lijfstraffen op school verboden zijn sinds 1998, gaf 97% van de kinderen aan nog steeds fysiek gestraft te worden.

Hoe ouder kinderen worden, hoe groter de kans om slachtoffer te worden van geweld in de **gemeenschap**. In Afrika en Azië worden kinderen bijvoorbeeld vaak lastiggevallen bij het halen van water of brandhout. Daders zijn bovendien vaak andere kinderen en jongeren uit de gemeenschap.
Volgens het rapport van de Verenigde Naties over geweld tegen kinderen, moeten er naar schatting wereldwijd jaarlijks tot 8 miljoen jongeren voor verzorging naar het ziekenhuis als gevolg van fysiek geweld onder jongeren.

Waarom onze leerlingen iets bijbrengen over het recht op bescherming tegen geweld?

Geweld heeft meestal een verborgen karakter en er vrijuit over spreken is vaak taboe. Kinderen durven geweld dan ook niet te rapporteren uit schaamte of angst voor de gevolgen. In veel gevallen zijn de daders familieleden of bekenden. Dit maakt het nog moeilijker voor kinderen om erover te praten. Zeker wanneer er geen dienstverlening is tot wie kinderen zich kunnen wenden. Deze en andere factoren maken dat deze vormen van geweld tegen kinderen zeer moeilijk te bestrijden zijn. Maar kinderen hebben recht op bescherming tegen alle vormen van fysiek, seksueel of psychologisch geweld, uitbuiting en verwaarlozing. **En kinderen kunnen hun bescherming tegen geweld in eigen handen nemen!**

Via kindgerichte gemeenschapsontwikkeling vertrekt Plan vanuit een integrale visie op geweld. Door alle partijen te betrekken bij het aanpakken van de problemen doet Plan aan capaciteitsopbouw van kinderen, families, organisaties en gemeenschappen. Zo worden ze actieve voorvechters in de strijd - hun strijd - tegen geweld tegenover kinderen. Samen met anderen gaan ze op zoek naar structurele oplossingen die aangepast zijn aan hun specifieke, lokale context. Die verschilt immers vaak van plaats tot plaats. Participatie van kinderen staat hierbij centraal. Zij worden ondersteund in het bespreekbaar maken van de problemen en het aangeven van oplossingen.

Links m.b.t. geweld tegen kinderen

- **www.kinderrechtswinkel.be**
- **www.kinderrechtencommissariaat.be**
- **www.kjt.org** (de Kinder- en Jongerentelefoon)
- **www.kindermishandeling.org/VK** (vertrouwenscentrum)
- **www.ispcan.org** (International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect)
- **www.unviolencestudy.org**

Hoe werken met dit lespakket?

Het lespakket "Samen tegen geweld" voor de 2e graad bestaat uit een reisdagboek voor elke leerling en een lesmap voor de leerkracht. Het reisdagboek voor de leerlingen bestaat uit een denkbeeldige wereldreis. De leerlingen gaan samen met Lou en Lena op bezoek bij 3 meisjes: Hang uit Vietnam, Mayena uit Togo en Dayana uit Ecuador. Aan de hand van deze 3 reële getuigenissen wordt er via groepsopdrachten gewerkt rond het recht op bescherming in de 3 settings: geweld in de familie, op school en in de buurt (gemeenschap).
In deze landen steunt Plan België projecten die kinderen beter moeten beschermen tegen geweld. De kinderen vertellen hun persoonlijke ervaringen. We hebben hierbij gekozen geen nadruk te leggen op de oorzaken van geweld, maar veeleer te focussen op de bescherming van kinderen tegen geweld. Zo willen we een positieve boodschap uitdragen.

De wereldreis is een groot spel bestaande uit drie etappes. Elke etappe kan echter ook afzonderlijk behandeld worden en is als volgt opgebouwd:

- een getuigenis van een kind uit het Zuiden, te lezen met de hele klas;
- groepsopdrachten, gevolgd door een presentatie daarvan (met de groepsopdrachten kunnen de leerlingen paswoorden verzamelen waarmee ze op het einde van de reis een boodschap kunnen ontcijferen);
- individuele of klassikale oefeningen die gekoppeld worden aan de groepsopdrachten en de bijhorende presentaties.

De wereldreis eindigt bij de evaluatie en het ontcijferen van de geheime boodschap.

Algemene doelstellingen

- De leerlingen weten dat alle kinderen wereldwijd dezelfde rechten hebben op bescherming tegen geweld.
- De leerlingen hebben een concreter beeld over de verschillende vormen van geweld tegen kinderen en de gevolgen ervan.
- De leerlingen begrijpen waarom kinderen extra beschermd moeten worden tegen geweld en wie de verantwoordelijken zijn om hen hiertegen te beschermen.
- De leerlingen tonen interesse voor de leefomstandigheden van kinderen in het Zuiden en ze willen er meer over weten.

Deze doelstellingen sluiten perfect aan bij de **eindtermen Wereldoriëntatie** rond volgende thema's:

- de verdeling van welvaart in de wereld;
- de fundamentele Rechten van het Kind;
- de werking van internationale organisaties;
- de leefomstandigheden van kinderen in landen in het Zuiden.

De lesfiches

In deze lesmap vind je vier lesfiches terug die je kunnen helpen bij het begeleiden van de activiteiten in het prentenboek voor de leerlingen. Op elke lesfiche worden volgende onderdelen weergegeven:

- praktische informatie (leerdoelen, tijdsduur, materiaal);
- achtergrondinfo bij het thema;
- didactische info bij het verloop van de activiteiten.

NOOT: Een gevoelig onderwerp

Het thema geweld is een gevoelig onderwerp. Geweld komt jammer genoeg ook in België voor. Het kan dan ook zijn dat bepaalde leerlingen al getuige of slachtoffer zijn geweest van geweld. Het is belangrijk dat ze hun gevoelens daarbij kunnen uiten. Laat je als leerkracht niet afschrikken door dit moeilijke thema, maar wees aandachtig. Als je problematische verhalen opvangt, kan je altijd doorverwijzen naar gespecialiseerde instanties. Kijk daarvoor ook bij de links op p. 6.

Tips voor de wereldreis en het groepswerk

- Je kan een grote wereldkaart ophangen in de klas en de denkbeeldige reis aantrekkelijk maken met foto's en tekeningen van Lou en Lena. Naarmate de reis vordert, kan er nieuwe informatie worden toegevoegd.
- Elke etappe wordt ingeleid door een getuigenis. Lees deze en los met de hele groep de bijhorende vragen op. Daarna komen de groepsopdrachten aan de beurt.
  De groepsopdrachten zijn evenwaardig en gelijkaardig in elke etappe.
- Daarom is het aan te raden dat de leerlingen opgedeeld worden in vaste groepjes die bij elke etappe een andere groepsopdracht krijgen. Zo kan iedereen één keer gids, expert, journalist, verkenner of organisator zijn.

De groepsopdrachten

- Elke groep krijgt een opdracht die 15 minuten duurt. Ze zullen vaak informatie moeten opzoeken. In boeken, tijdschriften, op internet of ze krijgen die extra informatie van jou. Deze informatie zullen ze creatief moeten verwerken.
- Het is leuk als je een map of koffer kan samenstellen waarin het materiaal kan worden verzameld. Op het einde van de wereldreis zullen ze een map of koffer vol kennis en tips hebben over het recht op bescherming tegen geweld.

De rol van de leerkracht

Als leerkracht moet je zorgen dat de groepsopdrachten vlot kunnen verlopen. Geef elk groepje de nodige informatie en help hen indien nodig. Sommige opdrachten zullen wat extra hulp vragen van de leerkracht. Andere groepjes zullen hun opdracht zelfstandig kunnen uitvoeren.

De presentaties

- Na het uitvoeren van de groepsopdrachten moeten de groepjes hun werk voorstellen aan de rest van de klas (ongeveer 5 min. per groep).
- Bij elk groepje hoort er ook een klassikale of individuele verwerkingsoefening (5 min.). Zo kan elke leerlingen in zijn/haar reisdagboek de antwoorden neerschrijven ter verwerking van de leerstof.

Het paswoord

Geef de leerlingen op het einde van elke etappe, als ze de groepsopdrachten correct vervuld hebben, een paswoord dat ze in hun reisdagboek kunnen noteren. Op het einde van de wereldreis (tijdens de evaluatieoefening) zullen ze deze nodig hebben om een geheime boodschap te ontcijferen!

De bijlagen

Op het einde van deze lesmap vind je enkele bijlagen die je gemakkelijk kan kopiëren.
De gidsen hebben telkens de routekaart nodig (bijlage p. 17) waarop de informatie over hun opdracht staat. Er is ook een bijlage met de informatiebrochure van de Kinder- en Jongerentelefoon.

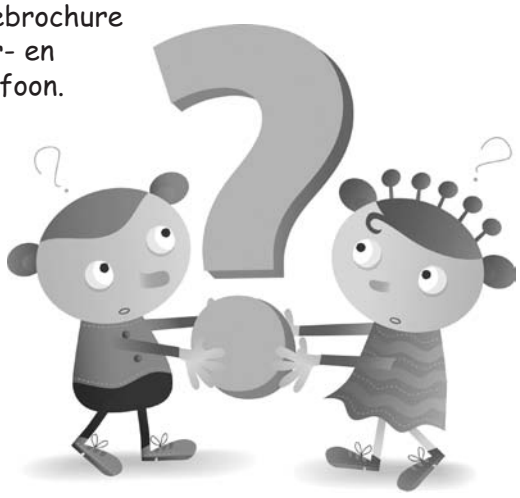

Introductiefiche

Het recht op bescherming tegen geweld

ZIE REISDAGBOEK VOOR DE LEERLINGEN P. 2 TOT 3.

Praktische informatie

Leerdoelen:
- De leerlingen weten wat geweld is en kunnen onderscheid maken tussen lichamelijk geweld en psychologisch geweld.
- De leerlingen weten dat het recht op bescherming tegen geweld deel uitmaakt van de kinderrechten, en dat geweld op kinderen nooit goed te keuren is.
- De leerlingen weten waarom kinderen moeten worden beschermd tegen geweld en wie de verantwoordelijken zijn om hen hiertegen te beschermen.

Tijdsduur: een lesuur.

Materiaal:
- Tijdschriften, kranten, scharen, lijm en papier.

Verloop van de activiteiten

Voorstelling (p. 2)

Lou en Lena gaan op bezoek bij 3 kinderen in 3 verschillende landen. Hang komt uit Vietnam en zal ons vertellen over geweld in haar familie. Mayena woont in Togo en gaat naar een kindvriendelijke school waar leerlingen zelf hun straf mogen kiezen. Dayana tenslotte, komt uit Ecuador en legt uit waarom er iets gedaan moet worden tegen het geweld in haar buurt. Lou en Lena ontdekken hoe deze kinderen geweld ervaren, hoe zij ermee omgaan en komen te weten wat er kan gedaan worden om kinderen beter te beschermen tegen geweld.
Nodig je leerlingen uit om mee op reis te gaan!

Het Kinderrechtenverdrag (p. 2)

Lees samen met de leerlingen de uitleg over het Kinderrechtenverdrag. Weten zij wat dit verdrag is? Kennen zij de kinderrechten? Je kan kort uitleggen waarvoor het Kinderrechtenverdrag dient.
Vertel de leerlingen ten slotte dat alle kinderen het recht hebben om beschermd te worden tegen elke vorm van geweld (oorlog, armoede, mishandeling…). Maar tijdens deze reis zullen ze alles leren over het recht op bescherming tegen *alledaagse vormen van geweld*, zoals mishandeling en misbruik door volwassenen (zelfs door eigen familieleden) en door leeftijdsgenoten.

Geweld? Welk geweld? (p. 2)

Wereldwijd komt er veel geweld tegen kinderen voor. We spreken over zichtbaar (lichamelijk) en onzichtbaar (psychologisch) geweld. De leerlingen kennen vast wel een aantal voorbeelden van deze vormen van geweld. Laat hen hierover nadenken en laat hen deze vormen van geweld illustreren. Je kan de leerlingen individueel of in groepjes laten werken. Enkele leerlingen kunnen zich focussen op het zichtbare geweld, andere op het veeleer onzichtbare geweld.

Het kan zijn dat het makkelijker is het thema geweld te bespreken aan de hand van de gevolgen ervan. Laat de leerlingen dan nadenken over welke gevolgen het geweld heeft dat ze zullen illustreren. Ten slotte is het belangrijk dat de leerlingen begrijpen dat er veel vormen van geweld bestaan. Zowel meer als minder zichtbare vormen van geweld.
Meer zichtbaar geweld: oorlog, armoede, kinderarbeid, kinderprostitutie, kinderhandel, kindsoldaten, seksueel geweld (denk maar aan de massaverkrachtingen van meisjes), genitiale verminking…
Minder zichtbaar geweld: mishandeling, verwaarlozing, pesten, schelden, seksueel misbruik, afpersing, lijfstraffen…

Waarom moeten kinderen beschermd worden? (p. 3)

Denk met de hele klas na over vijf redenen waarom kinderen beschermd moeten worden tegen geweld. Ze krijgen enkele kernwoorden die hen hierover moeten doen nadenken. Laat hen de antwoorden neerschrijven onder de kernwoorden.

Antwoorden: geweld doet pijn (heeft pijnlijke gevolgen); geweld lokt meer geweld uit (oog om oog, tand om tand); kinderen zijn kwetsbaar (kwetsbaarder dan volwassenen) en kunnen niet voor zichzelf zorgen; geweld is geen oplossing voor een probleem (geweld is altijd fout); kinderen hebben nu eenmaal het recht om beschermd te worden en dat recht moet gerespecteerd worden.

Wie moet kinderen dan beschermen? (p. 3)

Laat de leerlingen nadenken over wie de verantwoordelijkheid heeft voor de bescherming van kinderen tegen geweld. Oplossing: de overheid (regering/land) / mijn ouders / de kinderen zelf.

Stel vervolgens de vraag hoe zij kinderen dan beter kunnen beschermen tegen geweld. Ze moeten de antwoorden juist verbinden. Oplossing: De overheid kan wetten maken die geweld op kinderen verbieden. (De overheid moet het plegen van geweld ook strafbaar maken.) De ouders moeten hun kinderen een veilige thuis geven (en hen ook beschermen tegen geweld van buitenaf), en hun kinderen geweldloos opvoeden. De kinderen tenslotte moeten hun eigen rechten kennen zodat ze voor hun rechten kunnen opkomen.

Lesfiche 1

Bescherming in de familie

ZIE REISDAGBOEK VOOR DE LEERLINGEN P. 4 TOT 5.

Praktische informatie

Leerdoelen:
- De leerlingen leren enkele feiten over het land Vietnam.
- De leerlingen denken na over de verschillende aspecten van geweld binnen de familie.
- De leerlingen denken na over hoe kinderen beschermd kunnen worden tegen geweld.

Tijdsduur: 1 à 2 lesuren

Materiaal:
- De routekaart voor de gidsen, bijlage p. 17.
- De informatiebrochure van de Kinder- en Jongerentelefoon, bijlage p. 18-19
- Tijdschriften, kranten, schaar, lijm, papier…
- Basisinformatie over Vietnam: atlas, reisgids, woordenboek, pc met internetconnectie…

Achtergrondinfo bij het thema

Volgens het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)[1] hebben ouders de eerste verantwoordelijkheid om het recht op bescherming voor hun kinderen te realiseren. Toch worden elke dag kinderen overal ter wereld het slachtoffer van psychologisch, fysiek en seksueel geweld door hun naaste familieleden en/of bekenden. Het is een inbreuk op het recht op fysieke en morele integriteit en heeft een nefaste invloed op de vertrouwensrelaties in het gezin. Het ontneemt kinderen een veilige basis voor een gezonde fysieke en psychologische ontwikkeling. De familie zou net een plaats moeten zijn waar kinderen veilig kunnen opgroeien en een vertrouwensband met hun naasten opbouwen.

Geweld tegen kinderen wordt in het Zuiden dikwijls beschouwd als iets 'normaals'. Geweld is vaak verankerd in de cultuur of traditie. Sommige ouderen verwijzen daarbij naar hun eigen jeugd en menen dat zij - ondanks de lijfstraffen - toch ook goed terechtgekomen zijn. Gewelddadige methoden zijn echter steeds een marteling. Ze getuigen van geen respect voor kinderen en vormen evenmin een efficiënt pedagogisch instrument.
Kindermishandeling voorkomen en aanpakken kan via opvoedingsondersteuning, gemeenschapsgerichte beschermingsmechanismen en netwerken. In Vietnam steunt Plan België participatieve projecten. Kinderen leren er hun rechten kennen en erover communiceren via verschillende media. Op basis daarvan leren ze zichzelf en hun leeftijdsgenoten te beschermen tegen geweld.

Verloop van de activiteiten

De familie van Hang (p. 4)

Lees de getuigenis van Hang met de hele klas. Beantwoord de vragen bij de getuigenis klassikaal om de leerlingen te helpen de tekst goed te begrijpen. *Hoe voelt Hang zich als haar mama roept of haar papa slaat? Wat doet Hang als ze zich droevig voelt? Wat zal er veranderen als Hang met haar mama en papa zal praten?*

Groepsopdrachten

Gidsen: Verzamel informatie over Vietnam (p.4)

Geef de gidsen de routekaart op p. 17. Geef hen ook wat basisinformatie over Vietnam en een atlas om hen op weg te helpen. Laat hen de vragen opzoeken en deze informatie verzamelen op een blad. Dit blad kunnen ze ook illustreren. Tijdens de voorstelling vertellen ze aan de hand van hun informatieblad over Vietnam.

De oefening: Tijdens de klassikale voorstelling, moeten de leerlingen enkele vraagjes oplossen. Als ze goed opletten tijdens de presentatie van de gidsen, zullen ze de antwoorden te weten komen.
Antwoorden: 1. Hanoi / 2. Vietnamees / 3. Laat hen neerschrijven wat hen voor opmerkelijks is bijgebleven over Vietnam.

Verkenners: Pictionary (p.5)

Laat de leerlingen nadenken over de verschillende vormen van geweld. Ze moeten 3 woorden bedenken die te maken hebben met geweld (bijvoorbeeld: pesten, iemand een mep geven, uitschelden…) en ook 3 woorden die geweldloos zijn (bijvoorbeeld: iemand een knuffel geven, iemand een

1/ HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND IS IN VOLLEDIGE EN GESIMPLIFICEERDE VERSIE TE DOWNLOADEN OP ONZE WEBSITE HTTP://WWW.PLANBELGIE.BE/LEERKRACHTEN/

complimentje geven…). Laat de leerlingen vervolgens nadenken hoe ze deze woorden kunnen tekenen.

De oefening: Tijdens de presentatie moeten de verkenners de woorden op het bord tekenen (gewelddadige en geweldloze woorden door elkaar). De andere klasgenoten moeten dan raden of het geweld is of geen geweld. Ze moeten de woorden daarvoor in de juiste kolom plaatsen.

Journalisten: Maak een reportage (p.5)

De journalisten krijgen de opdracht een fictieve reportage te maken. Ze moeten zich verdiepen in het verhaal van Hang. Laat hen enkele vragen bedenken en opschrijven die ze aan Hang zouden stellen, en enkele vragen die ze aan de ouders willen stellen. Ook de antwoorden moeten ze zelf bedenken.
In de opdrachtomschrijving worden enkele voorbeeldvragen gegeven: Hang, waarom ben je droevig? Waarom sla jij je dochter? Vervolgens moeten ze elk een rol kiezen (Hang, de mama, de papa, de interviewer, eventueel nog een interviewer…) en de reportage spelen voor de klas.

De oefening: Laat hen enkele individuele vraagjes oplossen die hen doen stilstaan bij het belang van een familie. De familie zou een plaats moeten zijn waar kinderen veilig kunnen opgroeien. Ouders hebben immers de verantwoordelijkheid hun kinderen te beschermen tegen geweld. Maar toch komt geweld binnen de familie voor…
Let op, dit kan een gevoelig onderwerp zijn voor sommige leerlingen.

Experten: Maak een affiche (p.5)

Hang belt naar de Kinder- en Jongerentelefoon wanneer ze zich droevig voelt. Laat de experten informatie opzoeken over de Kinder- en Jongerentelefoon. In bijlage p. 18-19 vind je informatie die je aan hen kan geven. Laat de experten deze informatie doornemen en laat hen daarna de informatie verwerken in een affiche. Wat doen ze? Wanneer kan je bij hen terecht? Waarvoor kan je bij hen terecht? Hoe kunnen ze je helpen? Geef de experten tijdschriften, kranten… Je kan de affiche daarna ophangen in de klas.

De oefening: Tijdens de presentatie zullen de anderen leerlingen enkele vraagjes in hun reisdagboek moeten beantwoorden (1. 102 / 2. www.kjt.org). Geef hen ook even de tijd om de persoonlijke vragen individueel te beantwoorden.

Paswoorden (p.5)

De paswoorden die de leerlingen ontvangen na de eerste etappe zijn: **bent - recht - verspreid**. Laat hen deze opschrijven in hun reisdagboek.

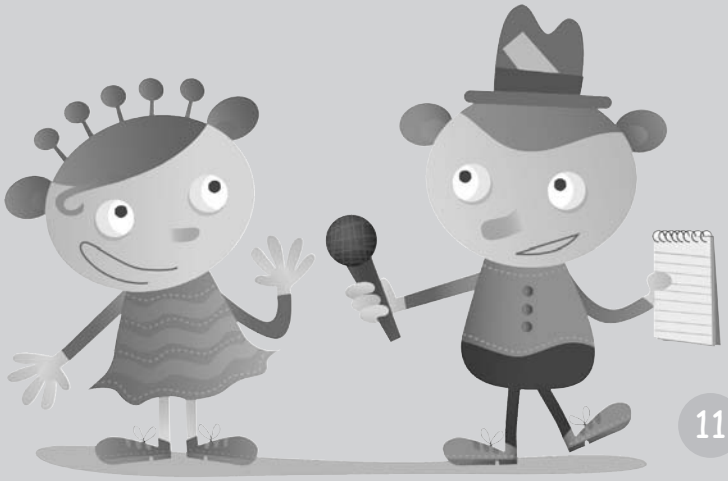

Lesfiche 2

Bescherming op school

ZIE REISDAGBOEK VOOR DE LEERLINGEN P. 6 TOT 7.

Praktische informatie

Leerdoelen:
- De leerlingen leren enkele feiten over het land Togo.
- De leerlingen denken na over geweld op school.
- De leerlingen denken na over lijfstraffen en geweldloze straffen. De leerlingen beseffen dat een straf nooit pijn mag doen.

Tijdsduur: 1 à 2 lesuren

Materiaal:
- De routekaart voor de gidsen, bijlage p. 17.
- Tijdschriften, kranten, schaar, lijm, papier…
- Basisinformatie over Togo: atlas, reisgids, woordenboek, internet…

Achtergrondinformatie

Elke dag worden kinderen overal ter wereld het slachtoffer van psychologisch, fysiek en seksueel geweld op school (zowel door leeftijdsgenoten als volwassenen). Geweld op school heeft niet alleen directe psychologische of fysieke gevolgen voor kinderen in het Zuiden, maar hypothekeert ook hun recht op onderwijs en dus de ontwikkeling van het land. Het is een belangrijke reden waarom kinderen de school verlaten of onregelmatig bezoeken. Kinderen die vrezen slachtoffer te worden van geweld op school, zijn minder gemotiveerd en halen minder goede resultaten.

Een verbod op lijfstraffen in scholen en juridische bescherming van kinderen tegen geweld, het opstellen van gedragscodes voor scholen, onderwijzers en leerlingen, samen met het stimuleren van positieve en geweldloze onderwijs - en leerstijlen bij leerkrachten, kunnen kinderen beschermen tegen geweld op school.

Verloop van de activiteiten

De school van Mayena (p.6)

Lees de getuigenis van Mayena met de hele klas. Beantwoord de vragen bij de getuigenis klassikaal om de leerlingen te helpen de tekst goed te begrijpen.

Groepsopdrachten

Gidsen: Verzamel informatie over Togo (p. 6)

Geef de gidsen de routekaart op p. 17. Geef hen ook wat basisinformatie over Togo en een atlas om hen op weg te helpen. Laat hen de vragen opzoeken en deze informatie verzamelen op een blad. Dit blad kunnen ze ook illustreren. Tijdens de voorstelling vertellen ze aan de hand van hun informatieblad over Togo. De leerlingen moeten tenslotte ook 3 quizvragen bedenken over Togo die ze aan hun klasgenootjes zullen stellen tijdens de presentatie.

De oefening: De gidsen hebben drie quizvragen over Togo voorbereid. Als de leerlingen goed hebben opgelet tijdens de presentatie, zullen ze met gemak op deze vragen kunnen antwoorden. Laat hen zowel de vraag als het antwoord neerschrijven.

triestig • hartstikke verliefd • alleen • geen zin • blij • het niet zien zitten • niemand om mee te spelen • gelukkig • zelfdoding • niet mee tellen • ongelukkig • alles altijd fout doen • kriebels in de buik • waarom ik • triestig • hartstikke verliefd • alleen • geen zin • blij • het niet zien zitten • niemand om mee te spelen • gelukkig • zelfdoding • niet mee tellen • ongelukkig • alles altijd fout doen • kriebels in de buik • waarom ik • triestig • hartstikke verliefd • alleen • geen zin • blij • het niet zien zitten • niemand om mee te spelen • gelukkig • zelfdoding • niet mee tellen • ongelukkig • alles altijd fout • kriebels

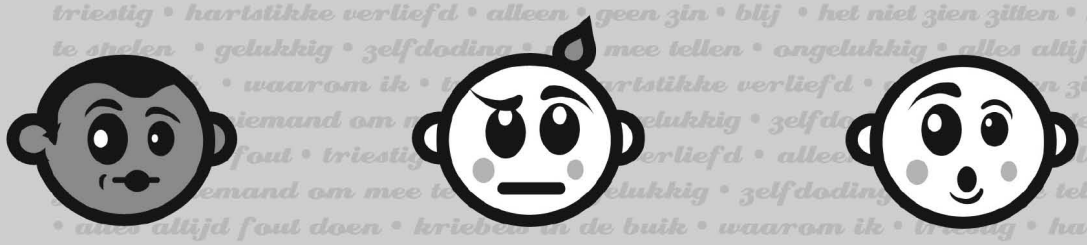

Wie belt er

Jaarlijks hebben we meer dan 25 000 gesprekken met meisjes en jongens. Hoe wij dat kunnen weten?

Van elk telefoon- of chatgesprek, elke mail of brief maken wij een kort verslag. Daardoor kunnen we weten waarmee heel veel kinderen bezig zijn.

Welke problemen hebben jullie ? Welke vragen stellen jullie ? Waarover willen jullie iets weten? Wat vinden jullie erg, triestig of belangrijk? Wat maakt jullie blij? Dit is heel erg interessant. Ook veel volwassenen vinden dit interessant. Niet alleen ouders, maar ook leerkrachten, opvoeders en schrijvers. Zelfs de ministers. Soms maken wij daar een boekje over zodat de volwassenen jullie beter kunnen begrijpen en naar jullie gaan luisteren. Meer info hierover kan je lezen op onze website: www.kjt.org

Je bent NOOIT alleen
Er is altijd iemand die naar je wilt luisteren.
Ouders, vrienden of vriendinnen, leerkracht, ...
Durf of kan je bij hen niet terecht met je vraag of proble...

Bel of schrijf ons dan

102

elke dag van 16u tot 22u
(behalve op zon- en feestdagen)
brievenbus@kjt.org
Postbus 50, 2800 Mechelen
www.kjt.org

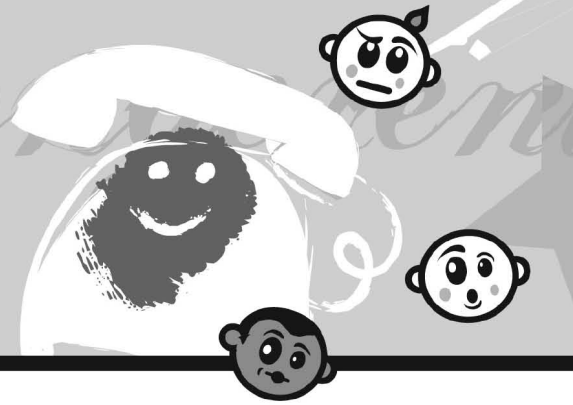

Kinder- en Jongerentelefoon

102

Elke dag van 16u - 22u
(behalve op zon- en feestdagen)

Postbus 50
2800 Mechelen
brievenbus@kjt.org
www.kjt.org

Niets te gek voor een goed gesprek !

De Kinder- en Jongerentelefoon. Wat is dat

Alle jongens en meisjes willen wel eens iets vertellen, zitten soms met een vraag of probleem waar ze zelf geen raad mee weten ...
Dan is het prettig om met iemand te praten die je goed kent en vertrouwt: je ouders, een vriend of vriendin, je leerkracht ...
Maar soms is die persoon er juist niet of durf je er niet over praten of is er niemand die tijd voor je maakt.
Dan is de Kinder- en Jongerentelefoon er voor jou!
De Kinder- en Jongerentelefoon vindt het belangrijk dat kinderen evenwaardig behandeld worden als volwassenen, er bestaat daar zelfs een wet over die zegt dat kinderen dezelfde rechten hebben als grote mensen!
Daarom kan je ons zeggen wat je maar wilt.
Wij luisteren naar jou.
Samen zoeken we naar een antwoord op je vraag of een oplossing voor je probleem.
Je hoeft ons niet te zeggen hoe je heet of waar je woont.
Je kan de hoorn neerleggen wanneer je dat zelf wil.
Wij vertellen aan niemand dat je hebt gebeld.

Hoe het allemaal begon...

Enkele mensen van het Gentse kindertheater Stekelbees merkten op dat er voor kinderen geen plaatsen bestonden waar ze zelf en zonder hulp van grote mensen terecht konden.

Ofwel konden kinderen er niet naar toe omdat het te ver was, ofwel moesten ze het vertellen aan hun ouders en moesten die het goed vinden. Er bestonden ook bijna geen plaatsen waar kinderen terecht konden zonder te vertellen hoe ze heten of waar ze wonen.

Zo kwam het dat de Kinder- en Jongerentelefoon werd opgericht. Deze rinkelde voor de eerste keer in Gent in 1981. Ondertussen is de Kinder- en Jongerentelefoon flink gegroeid. Er is een Kinder- en Jongerentelefoon in Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Hasselt en Mechelen. Deze laatste is de expert in het beantwoorden van jullie e-mails en brieven. Met de Kinder- en Jongerentelefoon kan je ook chatten, iedere woensdagavand van 18 uur tot 21 uur, zie www.kjt.org.

Wie werkt er bij de Kinder- en Jongerentelefoon

Bij de Kinder- en Jongerentelefoon werken bijna allemaal 'vrijwilligers'. Dit zijn mensen die in hun vrije tijd komen werken voor de Kinder- en Jongerentelefoon. Ze verdienen daar niets mee, ze doen het alleen omdat ze het graag doen.

Het zijn allemaal gewone mensen zoals je mama en papa of de buurvrouw. Ze hebben eerst geleerd hoe ze moeten spreken aan de telefoon, maar vooral hoe ze goed kunnen luisteren.

De mensen die de e-mails en brieven beantwoorden, krijgen speciale 'schrijflessen'.

Vroeger kostte het geld om naar ons te bellen, maar dat is nu voorbij. We kunnen dus samen zoeken naar antwoorden op jouw vragen zonder op de tijd te letten. Jij of je ouders zijn geen centen kwijt en jij bent een antwoord rijker!

Plan
Elk kind telt.

Belgische ontwikkelingssamenwerking .be

MET DE STEUN VAN DE BELGISCHE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING - DGOS

www.planbelgie.be

Auteurs: Anne Furnémont en Katrien Goris - Mondiale Vorming Plan België
Illustraties: Gunter Segers • Foto's: Plan
Verantwoordelijke Uitgever: Plan België vzw, Dirk Van Maele
Ravensteingalerij 3 B 5, 1000 Brussel
© 2009 • www.planbelgie.be
Gedrukt op milieuvriendelijk papier.